

D. Damasc.

Trinit. c. ult. Damasc. lib. de fide, & per has species in phantasia fiebant apparitiones nostris sanctis Teresia, & Magalena de Pazzi dum vidit Angelum cor transverberantem & Christum in manibus clavam dantem, & sic in similibus.

111

Quæres an Prophetæ recordarentur de revelationibus sibi factis ordinariè? Respondetur affirmativè, quia de talibus revelationibus, poterant in memoria species rememorative permanere. Sic Jacob recordabatur de revelatione sibi facta revertendi in terram suæ nativitat. Gen. 31. n. 13. Joseph etiam optime recordabatur revelationis circa significationem vaccarum, & faciebat provisionem in futurum. Genes. 42. n. 48. Sic & Jonas in navi recordabatur sibi esse dictum à Deo ut iret in Ninive cap. 1. n. 10.

Genes. 31.

Genes. 42.

Joan. 1.

QUÆSTIO IX.

Sacra Scriptura valde difficilis, & clausa.

SUMMARIUM.

112 Sacra Scriptura ob sui obscuritatem corvo comparatur.

113 Dicitur abyssus mysteriorum Dei.

114 Ob sui profunditatem dicitur clausa, & signata.

115 Et ob hanc difficultatem Discipuli rogabant Christum, ut eis diceret, & explicaret Parabolas. Inde pro magno dono post resurrectionem eis Christus aperuit sensum ut Scripturas intelligerent. Ibid.

116 Patres magnam difficultatem agnoscunt.

117 Argumentum, quia Patres multoties Scripturas dicunt claras.

118 Deus in Scripturis contemperavit obscura claris.

119 Scripturas sanctis Patribus ob suum magnum Spiritum claras, aliis vero obscuras, & clausas.

112.

Cant. 5.

Rupert.

Sacra Scriptura, valde profunda, & obscura est. De suo dilecto ait divina sponsa Cantic. 5. n. 1. Coma capitis ejus sicut elata palmarum, nigra quasi corvus: per comas capitis intelligit sacras Scripturas. Rupertus ibi in rem nostram ait: Sunt autem nigra, quasi corvus, quia tenebrosa aqua in nubibus aeris, id est, occulta scientia in Prophetis, atque legalibus Scripturis. Ita ut veraciter dicas, nigredo magna ut corvus capitis dilecti. Rectè sacra litera comparatur cum corvo; nam ille recepter natus albescit, temporis processu niger evadit; ut tradunt naturalium Scriptores, sic sacra Scriptura primo intuitu dum recenter accipis, videntur albescere, absque ulla nigredinis difficultate, sed si paulatim in illarum studio incumbas, obscuriores senties, & multas difficultates, ac obscuritates invenies. Ita veraciter dicas, nigredo magna, ut corvus capitis dilecti.

113. Psalm. 42.

Hanc summam profunditatem Scripturarum, nobis proponit Regius Vates Psal. 32. num. 7. Pone in thesauris abyssos. Deus in Scripturarum thesauris ponit abyssos multæ pro-

funditatis, ac obscuritatis sacrarum mysteriorum. D. Laurent. Justin. in prædictum Psal. D. Laurent. Justina. num. ut habetur in Ambrosiana Bibliotheca, & ait: Thesauros sapientia, & scientia ponit abyssos, id est, in Scripturis profundas altitudines ponit ut quis eas pietatis studio inquiret.

Ista Scriptura, ob suam profunditatem, ac obscuritatem vocatur: Liber signatus sigillis septem, quem nemo poterat, neque in celo, nec in terra, neque subus terram legere, aut illum respicere, sed vincit leo de Tribu Juda aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Apoc. 5. nu. 3. sic & Isaias 8. n. 16. ait, Liga testimonia signa legem in discipulis meis, expectabo Dominum qui abscondit faciem suam à domo Jacob. Quibus verbis insinuare videtur Scripturas esse signatas, illis quibus Deus se abscondit, nec eos lumine intelligentiæ perfundit. Sic & Danieli præcipitur cap. 12. num. 4. Tu autem Daniel claudere sermones, & signa librum usque ad tempus statutum; plurimi pertransibunt, & multiplex erit scientia. Id est multi pertransibunt, usque nempe ad Antichristum non intelligentes, quorum multiplex erit scientia, seu interpretatio, ob ejus difficultatem. Sic & Oleeas terminat suam Prophetiam 14. num. 10. Quis sapiens intelliget ista? Intelligens & sciet hoc. D. Hieron. Proæmio in Oseam dicitur non ut de re impossibili, sed tanquam de re nimis difficili, quis intelliget.

114.

Daniel. 12.

Ose. 14.

D. Hieron.

115.

Hoc etiam passim invenitur in novo Testamento, cum Christus Dominus dixisset: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Joan. 2. num. 19. Judæi inde arripuerunt ansam ad eum accusandum de Blasphemia, & discipuli verbum non intellexerunt, nisi post resurrectionem, ibid. n. 22. Invenio Jesu in templo ait ad circumstantes. Quid est quod me quærebatis, nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt oportet me esse. Luc. 2. n. 49. & statim adjungit Evangelista de circumstantibus; At ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. Sic cum Christus Dominus loqueretur frequenter in parabolis, dicebant ei Discipuli ejus; Ediffere nobis Parabolam. Matth. 13. num. 36. & Math. 5. num. 15. Marc. 4. n. 34. Luc. 8. n. 9. & inde pro magno, ac singulari beneficio post resurrectionem Christus Dominus suis Discipulis aperuit sensum, ut intelligerent Scripturas Luc. 24. num. 45 quia alias eas non intelligerent.

Luc. 2.

Matth. 13.

Matth. 5.

Marc. 4.

Luc. 8.

Luc. 24.

Pro qua re audiendus est Magnus Augustinus epistol. ad Januar. cap. 6. ubi ait: In ipsis sanctis scripturis, multo nescio plura, quam scio. Et D. Hieronymus in cap. 4. ad Ephesios, ait: Quo plus in Scripturis procedit quis, eo majores, et occurrunt difficultates. Et ideo frequenter Sancti Patres ad intelligenda multa loca sacra Scriptura, non solum studium, sed etiam orationes, ac multas vigiliis adhibebant, ut D. Hieronymus, D. D. Thomas, D. Bonaventura, & alii.

116.

D. August.

D. Hieron.

D. Thom.

D. Bonav.

117.

D. Chrys.

D. Cyril.

D. Fulgen.

D. Basil.

Origenes.

Dices, Frequenter Sancti Patres sacras Scripturas dicunt claras, manifestas & evidentes. Ita D. Chysofost. homil. 3. de Lazaro. Noster D. Cyrillus lib. 7. contra Julianum. D. Fulgentius serm. de Confessoribus. D. Basiliius in Definitionibus contrariis, quæst. 45. Origenes contra Celsum. Ubi videtur dicere Scripturas divinitus conscriptas, ut ab omnibus utiliter legi

S. Just. Theod. D. Aug.

legi possint. Sic Justin. in Dialogo cum Tryphone. Theodorus Abbas apud Cassianum lib. 5. Institut. c. 34. D. August. lib. de opere Monachar. cap. 9.

118.

Joan. 1. Math. 25. Gelas.

Marc. 26.

Isai. 60.

Interlin. Cant. 4.

119.

1. Cor. 4.

D. Chryf.

D. Thom.

1. Cor. 2.

D. Bern.

D. Chryf.

D. Ambr.

D. Anselm.

Respondeo. Primò, quod Deus altissima sapientia omnia disponit, obscuritatem Scripturae temperavit etiam in aliquibus locis cum multa claritate, ad nos illuminandos, ac erudiendos in fidei mysteriis. Ut de incarnatione, Verbum caro factum, Joan. 1. De sacra Eucharistia, Hoc est corpus meum, Hic est calix sanguinis mei. Quo verbo ait Gelasius Papa, alibi à me datus, Omnes hæreticos interfecit Christus Dominus. Eadem claritate docet ea, quæ pertinent ad salutem. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit. Et de his loquuntur Sancti Patres. Alia dedit Deus in Scriptura, valde abdita, & recondita, quia omnes non possunt illa portare, ac capere. Isaias 60. n. 16. ad fideles: Mammilla regum lactaberis, de doctrina, qua Deus nutrit suum populum loquitur Propheta, ut interpretatur interlinealis; sed cur non ait in plurali mammillas, cum sint duo ubera tua? Cantic. 4. num. 5. quia divina Sapientia habet duas mammillas ad lactandos suos fideles, unam publicam, & manifestam, quam exprimit, ut hac præbeat popularibus, ac sæcularibus quorum capite sunt Reges, aliam mammillam, secretam, & occultam, quam subjacet, ut pabulum exhibeat majoribus virtute, probitate, ac studio quo exercitio, ac diligentia ex claris, ad obscura, & impervia ascendant.

Secundò respondeo sacras Scripturas dici à Patribus claras, quia ipsi sancti Patres sua extrema virtute, sapientia, ac illustratione Spiritus sancti dignabantur eas intelligere, quod verò non militat quoad nos ac alios. Sic dicebat Apostolus Paulus 2. Corinth. 4. num. 3. Quod si operum est Evangelium nostrum, in his, qui pereunt, est operum. Quod ibi explicant D. Chysofost. D. Thomas, Evangelium bonis, & fidelibus est manifestum, aliis verò operum, & occultum; & 1. Corinth. 2. n. 14. Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, spiritualis autem judicat omnia. Dicitur Animalis homo, qui humanis sensibus, ac humane scientiæ nititur, ut exponit D. Bernard. de vita solitaria; spiritualis autem, qui divina fide, ac illustratione directione Divini Spiritus regitur ac gubernatur. Ita D. Chysofost. D. Ambrosius, D. Anselmus, Judicat omnia, omnia intelligit, ac penetrat.

boni ad opem Dei implorandum excitentur.

123 Quarto, quod arrogantes non capiunt, humiles percipiunt.

124 Quinto tanta difficultas ut nostrum ingenium per studium exerceatur.

125 Sexto ut auctoritas Scriptura in multa veneratione habeatur.

Primò respondeo, ut ostendatur Deum esse sapientissimum, & omnem nostram scientiam transcendere, qui per Scripturas nobis loquitur; cum enim ipse in se sit infinitus, & incomprehensæ perfectionis, & Sapientiæ voluit verba sua, quæ in sacris Libris continentur, esse arcanis plena, quæ minimè valeant comprehendi, ac evacuari à nostro intellectu D. Chysofost. homil. 18. in Genesim, ait: D. Chysofost. qualibet syllaba, & apicalis unicus reconditum habet mysteriorum thesaurum. Ut ita redderemur certi nostro intellectu non posse illam immensam Sapientiam comprehendere, & quoddam etiam ipsa sacra Scriptura quendam Divinitatis, ac infinitatis odorem ac rationem exhalaret. Huc advoco, quod præclare dixit Tertullianus in Apolog. cap. 20. ait: Idoneum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis. Ipsa veritas Prophetiæ, omnino incorrupta, utpote veritas Scripturae à divina auctoritate, qua nititur, quandam divinitatem sortitur, & testimonium divinitatis præbet.

120.

Tertull.

127.

Secundò. Multa dantur in humanis, ac terrenis, quæ humani intellectus capacitatem non transcendunt, & tamen nostro intellectum, nec illa capit, nec intelligit, tum ob defectum scientiæ, tum etiam experientia, quantum magis id locum habeat in rebus altissimis, quæ etiam beatorum qui eas vident, possident, ac fruantur, capacitatem excedunt; hinc ait Joan. 3. Christus Dominus Nicodemo Magistro, ac Doctori in Israël: Si terrena dixi vobis, & non creditis (id est non intelligitis) Quomodo si dixerit vobis cœlestia credetis. Ad quæ scilicet humana intelligentia non ascendit tanta mysteriorum altitudo omnem superat humani intellectus facultatem, quale est mysterium Sanctissimæ Trinitatis, generationis Verbi divini, Processionis Spiritus sancti, incarnationis, Prædicationis, sacra Eucharistia, & aliorum, quorum singula animum suspensum, ac attentum reddunt, quid faciet tanta mysteriorum magnitudo? Unde dicebat Apostolus 2. Corinth. 12. num. 4. Audisse se arcana verba, que non licet homini loqui. Quæ non sunt humane intelligentiæ, sed divini Spiritus illustrationis. Sic dicebat Christus Dominus suis discipulis, Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; cum autem venerit idem Spiritus veritatis, ille docebit vos omnem veritatem. Joan. 26. num. 12. cum ergo tanta mysteria divina in Scriptura contineantur altissima à providentiâ fuerunt abscondenda humane intelligentiæ, cum sola divini Spiritus luce valeant penetrari. Præclare Philo Hebræus l. de Philo. præmis & postis, ait, Solem hunc visibilem, alia re quam Sole ipso adjuticimus? Quid Stellam? An non sola Stellarum ope aspiciuntur? Lucis aspectum, nonne lucis debemus? Ad eundem sane modum, etiam Deus per se ipsam illustrat ad sui notitiam cooperante nomine.

QUÆSTIO X.

Quare Divinus Spiritus disposuit sacras Scripturas esse adeò abditas, & obscuras?

SUMMARIUM.

120 Primò, ut ipse Divina litera dent odorem incomprehensibilitatis ac infinitatis Dei.

121 Secundò, si intellectus humanus multa terrestria non capit, quomodo poterit capere altissima mysteria?

122 Tertiò, ut furor iniquorum evitetur, &

122. Tertio, in scriptura continentur multa fa-
 tuorum prædictiones, quæ valde convenien-
 tissimæ fuit, figuris, parabolis, ac verbis ob-
 scuris occultari ut iniquorum furor evitaretur,
 & bonorum animus excitaretur ad divi-
 nam opem pro intelligentia implorandam. Si
 enim Prophetæ patenter, & clarè prædixis-
 sent, quod Judæi suum desideratissimum Mes-
 siam non erant recepturi, & lapidibus, ac
 blasphemis contra eum insurrecturi, imò cru-
 ci, ac morti tradituri, ut de factò fecerunt; si
 Prophetæ clarè prædixissent, quod eorum Ci-
 vitas erat igni tradenda, templum desolandum,
 ut non permaneret lapis super lapidem, sui que
 Reges occidendi, sine dubio contra ipsos
 Prophetas tyrannicè, ac crudeliter insurgerent,
 & inde variæ perturbaciones, commo-
 tiones, ac dissensiones pollularent in populis,
 & idèd pro his declinandis fuerunt tales va-
 tinationes, verbis, ac figuris occultandæ, &
 liber convenientissimè est clausus, & obfigna-
 tus; ut dixi supra num. 114. *Ut videntes non vi-
 deant, intelligentes non intelligant*, & inde etiam
 boni exorent ad intelligenda tanta mysteria,
 cum Joannes in sua Apocalypsi vidisset li-
 brum obfignatum sigillis septem, flebat mul-
 tum, quia nemo inveniebatur, qui posset ape-
 rire librum, & dixit, *Illi unus de senioribus
 dignus est Agnus aperire librum, & solvere se-
 piem signacula ejus*. cap. 5. num. 5. Anselmus
 suo scitu, ac oratione, aut Promerit doceri de
 apertione libri, ut ejus mysteria fierent perspi-
 cua, ac manifesta.

123. Quarto. Hac obscuritate sacræ Scripturæ,
 voluit Deus nostram arrogantiam, ac multam
 fiduciam de nostro intellectu deprimere, quia
 id quod sapientes sua scientia inflati non as-
 sequuntur, parvuli sua humilitate penetrant.
 Sic ait Christus gratias agens suo æterno Pa-
 renti, *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc
 à sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea
 parvulis*. Matth. 11. n. 25.

124. Quinto. Spiritus sanctus tantam obscurita-
 tem, ac difficultatem voluit inesse in sacra
 Scriptura, ut hominibus honestam studii oc-
 cupationem, & ingeniorum exercitium, in
 disputando, inquirendo, scribendo, commen-
 tando præberet. In claris, & apertis multa est
 negligentia, in obscuris, & abditis multus
 labor exigitur ad verum, & genuinum sensum
 comparandum. In obscuris enim multiplex,
 & varius est sensus. D. August. lib. 11. de Ci-
 vitate Dei, cap. 19. ait: *Divini Sermonis obscuri-
 tas ad hoc utilis est, quod plures sententias veri-
 tatis pariat, & in lucem notitia perducit, dum
 alius sic, alius sic intelligit*. D. Gregor. Magnus,
 homil. 10. in Ezech. inquit: *Plerumque in sa-
 cro eloquio, ideo obscurè aliquid dicitur, ut
 dispensante multipliciter Deo, multipliciter expo-
 natur*.

125. Sexto. Voluit Deus in Scriptura alta my-
 steria recondere, & tantis figuris abscondere
 ut suprema auctoritas, ac Scripturæ honos, in
 multa veneratione remaneret; quæ facilia sunt
 apud nos vilescere solent. cum omnibus sint
 communia, ac exposita; quæ autem recondita,
 & abilita sunt & paucis pervia inde in multa,
 veneratione, ac pretio habentur. Innotat Joannes
 in Apocalypsi *7. In spiritu Christi mittens per An-
 gelum suum servo suo Joanni*, cap. 1. num. 1. Ex

Cap. 5. Anselm.

Matth. 11. 124.

D. August.

D. Gregor.

poc. 1.

quo D. Laurent. Justin. *serm. de S. Joanne Evan-
 gelista*, & Petrus Damian. *serm. 2. de eodem*
 mirificè extollunt altam Joannis dignitatem,
 quia ei inter omnes Apostolos datum est, ut
 non solum præsentem statum Ecclesiæ agnos-
 ceret, sed omnia illius arcana in finem
 mundi. Sic ait Damianus. *Consideremus di-
 lectissimi, quanta gloria vir iste est creden-
 dus, ut non solum ei Dominus statum præ-
 sentis Ecclesiæ ostenderit, sed etiam quod futu-
 rum esset usque in perpetuum revelaret*. Ex quo
 rectè D. Anselmus colligit supremam, ac præ-
 claram dignitatem Apocalypseo, cujus tam
 alta & sublimia sunt mysteria, ut uni tantum
 manifestarentur, qui præ cæteris excellentior
 habebatur. D. Anselmus. *Merito Christus Joan-
 ni tanta revelavit, qui præcellerat omnibus pri-
 vilegio castitatis*.

D. Laur. Just.

Damian.

D. Anselm.

RESOLUTIO II.

De sensibus sacra Scripturæ.

QUESTIO PRIMA.

*An sensus sacra Scripturæ adequate
 dividantur per quatuor, litteralem,
 allegoricum, moralem, & anagogi-
 cum, & omnes intentus ab spiritu
 sancto.*

SUMMARIUM.

- 126 Quid in presenti nomine sensus intelligatur?
- 127 Multiplex est sensus sacra Scripturæ, & intentus ab Spiritu sancto.
- 128 Hæc veritas multis exemplis sic manifesta.
- 129 Quatuor sunt sensus sacra Scripturæ.
- 130 Explicantur voces Historia, Allegoria, Moralitatis, seu Tropologia, Anagogia.
- 131 Multis, & variis exemplis in Scriptura: tota superius doctrina data, explicatur, ac ostenditur. & num. 132. 133.
- 134 Ponitur argumentum ex auctoritate Patrum qui pauciores sensus agnoscunt.
- 135 Solvitur argumentum, quia Patres tanta distinctione non utuntur, & sub sensu mystico omnes alios sensus comprehendunt.

126. E N S U S nomine non intelligitur
 hic potentia sensitiva, aut il-
 lius operatio; ut dicitur Sapient.
 7. n. 7. *Opravi, & datus est mihi sen-
 sus*, id est intelligentia, sed sumit-
 tur hic passivè pro significato in quo re-
 ducet auctoris mens, illiusque genuinus conceptus,
 ac germana intentio. Ita communiter omnes
 Sancti Patres, & auctores Catholici D. Hieron.
 epist. 150. ad Editham q. 9. D. August. lib. de
 civitate Dei, cap. 3. Origenes l. 4. Petriarchon.
 cap. 2. Divus Thomas quodlibeto 7. quæst. 6. artic.
 14. & 15. & innumeri alii auctores.

127. Multiplex autem sensus Scripturæ sacræ,
 ut

Sap. 7.

D. Hieron. D. August. Origenes. D. Thom.

127.

D. Thom. ut docet D. Thom. 1. part. q. 1. art. 10. & quod-
 libeto 7. quæst. 14. & 15. & ante illum Origenes,
 Clemens Alexandr. Basilus Hieron. D. Au-
 gust. Noster Cyrillus, Nazianz. Ambros. & sic
 omnes Patres, & Doctores Catholici. Imo
 Molina, Gonzales, Banes, Valentia, Zumel,
 quos citant Rua tom. 2. controverf. 9. dub. 2.
 Scalante in Clypeo, lib. 1. cap. 14. Sherlogius in
 Cantica Antolog. 9. Antonius à Matre Dei in
 Isagog. Scripturæ. Prælat. 3. dub. 2. n. 8. rectè di-
 cunt hanc conclusionem esse de fide, quod
 breviter ostendo.

128. Ecclesia semper hos duos sensus, litteralem
 & spiritualem agnovit, ut intentos ab Spiritu
 sancto, quod multis declaratur. Litteralem hi-
 storiam de Jona tribus diebus, & tribus nocti-
 bus in ventre ceti existente, cap. 2. num. 1. de
 se ipso per allegoriam exponit Christus Do-
 minus Matth. 12. num. 39. Serpentem æneum à
 Moyse in deserto exaltatum Num. 21. num. 9.
 de se ipso in cruce elevato interpretatur Chris-
 tus Dominus Joan. 3. n. 14. Verba Adami ad
 Evam litteralia Nunc os ex ossibus meis. Gen. 2.
 num. 24. de Christo cum Ecclesia exponit
 Paulus Ephes. 5. num. 34. ea, quæ Genes. 6. n. 14.
 describuntur de Arca fabricata à Noè lite-
 raliter, D. Petrus 1. epist. cap. 3. n. 20. De Bap-
 tismo mysticè exponit id, quod dicitur Ge-
 nes. 16. num. 15. cap. 21. num. 2. De duobus fi-
 liis Abraham literaliter, in sensu mystico de
 duobus testamentis exponit Apostolus ad Ga-
 lathas 4. num. 22. sic & idem Apostolus 1. Co-
 rinth. 10. à num. 1. allatis multis figuris de ve-
 teri Testamento, De nube, Mari, eisa, portu, pe-
 tra; subdit n. 6. *Hæc autem in figura facta sunt
 nostris*. Liber ille Apocalypf. 5. num. 2. *Scriptus
 erat intus, & foris*. Quod pulchrè interpretatur
 D. Hieron. in cap. 2. Ezechiel. & ait: *Scriptus
 foris in historia litera, intus in allegoria spiri-
 tuali, de qua Psalmista, Omnis gloria filia
 Regis ab intus*. Ita etiam exponunt D. Gregor.
 homil. 9. in Ezechiel. & Rupertus ad citatum lo-
 cum Apocalypf.

129. Sensus ergo sacræ Scripturæ in genere di-
 viditur in litteralem, & mysticum. De sensu li-
 terali dicam quæst. sequenti. Mysticus, seu spiri-
 tualis in tres species. Prima est Allegorica. Se-
 cunda. Moralis, seu Apologica. Tertia Anago-
 gica. Nam quæ in Scriptura designantur, vel
 significant fidei mysteria credenda, & est sen-
 sus Allegoricus; vel secundò denotantur res,
 agendæ, ac operandæ; & est sensus moralis
 seu Tropologicus, vel tertio sunt res spei, ac
 sperandæ in sublimi, & est sensus Anagogicus.
 Rex de quibus Scriptura agit, vel pertinent
 ad Ecclesiam militantem, vel triumphantem.
 Si sunt res credendæ, vel operandæ pertinent
 ad Ecclesiam militantem, & sunt duo priores
 sensus: si sunt res sperandæ, ad Ecclesiam
 triumphantem spectant, & est sensus Anago-
 gicus, quod duo hi versiculi non contemnen-
 di indicant.

130. *Litera gesta docet, quid credas allegoria:
 Moralis quid agas, quo tendas Anagogia.*
 Ut melius hæc percipias, explicio has vo-
 ces. Litera indicat factum, aut sensum histo-
 ricum, Allegoria nunc datur, quando sub ver-
 bis, quæ dicuntur, aliud significatur, seu per fi-
 guram, quæ unum ostendit oculis, & aliud
 denotat. *Moralis*, Tropologicus eruditio ad

mores emendandos. *Anagogica*, ut explicat
 Thelaurus linguæ Latinæ, est cum sensus
 ad altiora elevatur, sive per orationem, sive
 spem.

131. Magis explicatur doctrina tradita Jeroso-
 lyma ad litteram est terrena illa Civitas valde
 celebris Judæorum: juxta allegoriam Eccle-
 sia militans. Tropologicè anima hominis fide-
 lis, juxta anagogiam Cælestis Civitas patria
 nostra. Totam hanc doctrinam ante mille an-
 nos docuit Cassianus collat. 14. cap. 4. dicens
 una & eadem Jerusalem quadrifariam potest
 intelligi secundum historiam Civitas Judæo-
 rum, secundum allegoriam Ecclesia Christi,
 secundum anagogiam Civitas illa cælestis, quæ
 est mater omnium nostrum; secundum Tro-
 pologiam, anima hominis quæ frequenter hoc
 nomine, aut increpatur, aut laudatur. Hos
 quatuor sensus breviter comprehendit Apo-
 stolus Paulus 1. Corinth. 14. num. 6. dicens: *Nunc
 autem fratres, si venero ad vos, linguis loquens,
 quid vobis prodero, nisi vobis loquar, aut in re-
 velatione, aut in sententia, aut in Prophetia, aut
 in doctrina*. Hæc Apostolus, tribuens postea
 revelationem allegorico sensui, scientiam Tro-
 pologico, Prophetiam verò anagogico, do-
 ctrinam historico.

132. Sit alterum exemplum. Occisio Gigan-
 th Goliath eodem suo ense per puerum Davi-
 dem. In litera vera exitit historia. In allego-
 ria significatur Christus vincens Dæmonem,
 eadem cruce, quam illi Dæmon paravit; in
 Tropologia, bellum iustorum contra Dæ-
 monem, qui eos carne, ac mundo tentat ipsi
 verò mundo contempto, & carne compressa,
 atque edomita, caput ejus abscidunt. In Ana-
 gogia verò, Christi victoria in die judicii,
 quando novissime inimica mors per Christi
 resurrectionem destruetur, & dicitur, *ubi est
 mors victoria tua?* & per mortem Christo in-
 flictam, mors ipsa destructa est, *Ero mors tua
 ô mors*, Ose. 13. n. 14.

133. Aliud exemplum nobis dat Apostolus ad
 Galatas 4. n. 22. de quo jam supra egi. cum ait:
*Abraham duos habuit filios, unum de ancilla, al-
 terum de libera*. Hoc est ad litteram, & facit sen-
 sum litteralem, & subdit, *Quæ sunt per allegoriam
 dicta, hæc enim sunt duo testamenta*. Illi duo filii
 per allegoriam, seu figuram, ut exponunt D.
 Hieron. D. Chrysost. Theodoret, significabant
 duo testamenta, seu ut habetur ex Græco, duo
 pacta, duo fœdera; unum cum populo Hebra-
 ico, alterum, cum Christo, ac Christianis sub-
 jungit Apostolus. *Sed quomodo tunc is, qui se-
 cundum carnem natus fuerit persequeretur eum,
 qui secundum spiritum, in a & nunc*. Ecce sensus
 moralis; seu tropologicus erudiens nos mori-
 bus, quod nempe caro adversatur spiritui,
 proindeque semper spiritus debet esse prom-
 ptus, & vigilans ad resistendum. Deinde ad-
 vertit Apostolus. *Illam autem quæ sursum est Je-
 rusalem, libera est, quæ est mater nostra*. Et ad
 anagogicum pertinet sensum. Nam his Do-
 ctor gentium mentem nostram elevat ad cæ-
 lestem patriam, ut ad illam totis viribus, ac
 animo intendamus.

134. Argues quia à Sanctis Patribus pauciores
 sensus memorantur, ut à S. Hieron. epist. 150. D. Hieron.
 ad Hedibiam, qui tantum interpretationem
 refert secundum tropologiam, & intelligentiam,

131.

Cassian.

132.

Ose. 13.

133.

Galar. 4.

D. Hieron. D. Chryf. Theod. Græcus.

134.

D. Hieron.